

Zabavno popoldne v šolski knjižnici

Fun-Packed Afternoon in School Library

Mojca Mežik

UDK 028.5:37.091.3

Ključne besede:

šolska knjižnica,
motiviranje za
branje, bralna
značka, zlati bralci

Izveček

V članku predstavljamo dejavnost, namenjeno zlatim bralcem. Zaradi omejitev pri pripravi javnih prireditev je bilo za devetošolce, ki devet let berejo za bralno značko, pripravljeno zabavno popoldne. Zunaj šole (v t. i. zeleni učilnici) smo gostili avtorja knjige Ris, Luko Zorenča. Predstavil nam je svoje delovanje v Enoti za specialno delovanje Slovenske vojske, v kateri dela kot specialist za medicino v vojski, trenutno v Keniji. V drugem delu sta se Brane Červek in Peter Rakuša z učenci pogovarjala o življenju v naravi. Zakurili so ogenj na več različnih načinov in si pripravili večerjo. Učenci so tako spoznali avtorja knjige in mojstra preživetja v naravi. Navdušenje za branje knjige in vrednote branja so z dobrim glasom po zabavnem popoldnevu prenesli na druge učence šole.

Abstract

The article presents an activity intended for "golden readers". Due to the restrictions on organising public events, a fun-filled afternoon was organised for the ninth-graders who had taken part in the reading badge for all nine years. Outside the school (in the so-called green classroom) we hosted the author of the book Ris [Lynx], Luka Zorenč. He presented his work in the Special Operations Unit of the Slovenian Armed Forces, his work as a combat medic specialist, and his current work in Kenya. In the second part, Brane Červek and Peter Rakuša talked to the students about living in nature. They started a fire in several different ways and prepared dinner for themselves. In this way, the students got to know the author of the book and two masters of survival in nature. After a fun-packed afternoon, the students passed on their enthusiasm for reading books and the values of reading to other students of the school.

Keywords:

school library, motivating
to read, reading badge,
"golden readers"

BRALNA ZNAČKA IN ZLATI BRALCI

Devetletno branje učencev za bralno značko (BZ) je velika želja učiteljev in (šolskih) knjižničarjev. V šolskem letu 2020/2021 je bilo na naši šoli 26 zlatih bralcev oziroma bralk, kar predstavlja 55 % učencev celotne generacije 9. razreda. Fantov je bilo 13. Dokaj visoka številka je plod dobrega dela vseh učiteljev, ki so delali z učenci. Zagotovo lahko velik delež poberejo mentorji bralne značke, na branje pa vplivajo tudi učitelji drugih predmetov. Kljub pandemiji covida-19 in siceršnjem upadu števila bralcev bralne značke na ravni šole je visok delež zlatih bralcev zelo dober dosežek. Zdi se, da so med zlatimi bralci po večini uspešni učenci, ki jim branje predstavlja užitek in se ob tem dobro počutijo. Dejansko je med njimi 16 odličnih učencev (glede na povprečje ocen), ena dobra učenka, preostali so prav dobri. Med zlatimi bralci je tudi ena učenka, ki je iz Bosne prišla v slovensko šolo v 6. razredu. Čeprav v njeni rojstni državi nimajo branja za bralno značko, je z nekoliko lažjim izborom knjig vsako leto opravila BZ. Zato smo jo »predlagali« za zlato bralko.

Že drugo leto se je zgodilo, da območna Zveza prijateljev mladine ni mogla izvesti prireditve za zlate bralce. Učencem je tako »pripadla« knjiga za zlate bralce in priznanje. Kot knjižničarka sem vseeno želela nekako nagraditi zlate bralce vsaj s kakim dogodkom/obiskom ustvarjalca/doživetjem.

O BRANJU IN BRALNI ZNAČKI

Branje za bralno značko je prostovoljna oblika branja, ki se ga bralci veselijo, saj prostega pogovora z mentorjem po branju učenci ne čutijo kot obremenitev ali nujo. Tako pričakovanje zanimivega pogovora o knjigi lahko učenca dodatno motivira za branje in razmislek o prebranem. Ker je branje za bralno značko prosto spon, lahko ohranja veselje do književnosti. Zanimanje za branje leposlovja še vedno povezujemo z naravnim zanimanjem za soljudi, za vse, kar se jim dogaja, za različne možnosti človeškega izkustva, ki bralcu mogoče v realnosti ne bo nikoli dostopno, lahko pa ga doživi ob branju (Grosman, 2006).

Branje za bralno značko je prostovoljna oblika branja, ki se ga bralci veselijo, saj prostega pogovora z mentorjem po branju učenci ne čutijo kot obremenitev ali nujo.

Učenci z branjem (leposlovja) razvijajo bralne zmožnosti in vse druge jezikovne zmožnosti, saj branje omogoča neomejeno količino dejavne rabe jezika; spoznavajo in razvijajo zmožnosti za pripovedno urjenje in upovedovanje lastnega izkustva. Učenci z oblikovanjem pojmov, novega znanja in zavesti razvijajo kritično in znanstveno mišljenje ter s tem vplivajo na osebnostni razvoj, saj z branjem odpirajo poglede v življenje, obnašanje in miselni svet drugih/drugačnih ljudi, spoznavajo druge kulture in drugačne poglede na življenje, na svet in na to, kaj je drugim naravno, vredno in zanimivo (Grosman, 2004).

Bralna značka spodbuja prostovoljno branje v prostem času. Ves čas se razvija kot dopolnilo k pouku slovenskega jezika in književnosti ter dejavnostim (šolske) knjižnice, hkrati pa je kot obšolska/interesna dejavnost lahko svobodnejša, bližja otrokom in mladim in tako uspešnejša pri oblikovanju bralcev za vse življenje. V letu 2021 praznuje 60 let delovanja. Pri Društvu Bralna značka Slovenije – ZPMS so tudi v letošnjem šolskem letu pripravili projekt »Zlata bralka, zlati bralec«, v okviru katerega so s knjigami obdarili najboljše bralce iz vse Slovenije in zamejstva, ki so vsa osnovnošolska leta brali za bralno značko. Letos je bila izbrana knjiga *Partljič.doc* Toneta Partljiča.

PREDSTAVITEV GOSTOV

Nekako mi je pod roko prišlo delo, sicer za odrasle, Luke Zorenča *Ris*. V knjigi opisuje svoje življenje v vojski in podaja svoj pogled na vojaštvo. Avtorju dela je po precej težavah v mladosti uspelo postati to, kar je lahko počel z dušo in telesom. V srednji šoli se je začel spogledovati z vojsko. Najprej je šel na prostovoljno služenje. Ko je prišel v dodeljeni bataljon, je želel nekaj več. Prijavil se je na selekcijo za pripadnika specialnih sil Slovenske vojske. To je opravljal dvakrat, saj prvič ni bil še prepričan, ali je to zanj ustrezno. Potem je šel na misijo in v drugo uspel prestati selekcijo. Sama selekcija traja 12 dni in velja za eno najhujših čustveno-fizičnih preizkušenj, s katero se človek lahko spopada. Inštruktorji na teh selekcijah iščejo inteligentne vojake, ki so mentalno in fizično stabilni. Skupaj z Luko jih je selekcijo prestalo

Kot certificiran inštruktor preživetja profesionalno deluje na vojaškem, pa tudi na civilnem področju. Na pobudo avstralske vladne organizacije je dve leti raziskoval kulturo in veščino preživetja domorodcev (aboriginov) v Avstraliji.

12 od 38, nadaljnje osnovno usposabljanje jih je zaključilo pet. Potem je sledila še specializacija. Izbrali so ga za eno najtežjih – medicinska (medika). Izobraževanje je opravljal v ZDA. Študij je bil naporen, a trening za specialista za medicino v vojski v specialnih silah Slovenske vojske je nujno potreben. V Enoti za specialna delovanja je Luka po vrnitvi v Slovenijo preživel osem let. Leta 2020 je vojsko tudi zapustil in se odločil, da bo o vseh dogodkih, tudi neprijetnih in slabih, napisal knjigo. Danes poučuje veščine, ki jih je pridobil v vojski. Trenutno v Keniji in drugih afriških državah dela kot inštruktor.

Po prebrani knjigi sem dobila idejo, da bi Luko povabili za zlate bralce. V stik sem stopila prek FB in kaj hitro sva našla skupni jezik. Beseda je dala besedo in Luka je predlagal, da povabi še mojstra preživetja v naravi – Braneta Črveka in Petra Rakušo.

Brane Črvek je vodja in ustanovitelj šole preživetja v naravi S.S.F.N. – THE SCHOOL OF SURVIVAL FROM NATURE. Kot certificiran inštruktor preživetja profesionalno deluje na vojaškem, pa tudi na civilnem področju. Na pobudo avstralske vladne organizacije je dve leti raziskoval kulturo in veščino preživetja domorodcev (aboriginov) v Avstraliji. V Avstraliji je pridobil status mednarodnega inštruktorja preživetja v naravi s certifikatom. Kot edini v Evropi usposablja predvsem vojaške specialne in izvidniške enote ter vojaške pilote. Sodeluje s pripadniki vojsk ZDA, Velike Britanije, Avstralije in Francije. Redno sodeluje z Ministrstvom za obrambo, s specialnimi silami ESD Slovenske vojske, s šolo za častnike. Civilni

Slika 1: Brane T. Črvek z učencem, ki mu je uspelo zakuriti ogenj (Foto: Arhiv OŠ Drska)

del usposabljanj namenja gorskim reševalcem, civilnim pilotom in letalskim posadkam, vojnim poročevalcem, posameznikom, šolam, podjetjem in družinam z otroki. Posnel je tri dokumentarne filme. Piše strokovne članke in pripravlja obsežno literaturo za *Enciklopedijo preživetja v divjini*. Peter Rakuša je njegov učenec, ki ima naziv inštruktor preživetja. Z Branetom delujeta v paru in skupaj poučujeta in predajata znanja o preživetju v naravi.

Kot navdušena bralka in tabornica se ideji o obisku nisem mogla upreti. Šola leži blizu gozda, imamo zeleno učilnico v naravi, velik travnik ... Konec maja smo tako izvedli popoldansko dejavnost.

PRIPRAVA DEJAVNOSTI

Za izvedbo je bilo treba pripraviti več stvari. Najprej je bilo treba dobiti odobritev vodstva. S tem ni bilo težav. Prav tako sem hitro našla sodelavke, ki so bile pripravljene priskočiti na pomoč pri izvedbi. Nekatere zaradi prebrane knjige, druge zaradi dejavnosti v naravi. Zadalja sem si naslednje cilje dejavnosti:

- spoznati avtorja knjige *Ris* Luko Zorenča in ustvarjalca oddaje *Preživetje v divjini* Braneta Črveka in Petra Rakušo,
- predstaviti zaposlitev v Enoti za specialno delovanje Slovenske vojske,
- spoznati delo specialista za medicino v vojski,
- se učiti, kaj posameznik potrebuje za preživetje v divjini,
- narediti ogenj in pripraviti hrano,
- zabavno preživeti popoldne v naravi.

Kar nekaj obveznosti je bilo treba opraviti pred izvedbo. Za učence je bilo treba pripraviti tudi nekaj za pod zob. Ker smo zunaj kurili ogenj, sem v šolski kuhinji naročila hrenovke in kruh. S hišnikom je bilo treba urediti podrobnosti glede kurjenja, pripraviti drva, obvestiti varnostno službo, da bomo v šoli po delovnem času. Pojavilo se je vprašanje, kaj narediti, če bo zares slabo vreme. Kako si v tem primeru pripraviti večerjo, kakšne dejavnosti izvesti? Trdno sem bila sicer prepričana, da bomo s sodelavci in izvajalci dejavnosti uspešno improvizirali in naredili največ, kar bi lahko v tem primeru. Na srečo smo imeli lepo vreme.

IZVEDBA DEJAVNOSTI

Dejavnost smo imeli v petek, zbrali smo se ob 16. uri v zeleni učilnici. Najprej sem predstavil knjigo *Ris* in njenega avtorja. V prvem delu je Luka Zorenč predstavil, kako je potekalo delo v Enoti za specialno delovanje (ESD), kakšna je njihova oprema, učenci so si ogledali nahrbtnik za nudenje pomoči na terenu, se pogovarjali o njegovem nekdanjem in sedanjem delu, nekatere je zanimalo, kako postaneš pripadnik ESD, kakšne so zahteve za sprejem. Številna vprašanja so kar deževala. Spremljevalci smo prav tako navdušeno spremljali dogajanje kot učenci.

Slika 2: Luka Zorenč predstavlja svoje delo. (Foto: Arhiv OŠ Drska)

V drugem delu je nekaj svojih doživetij predstavil Brane T. Červek. Učenci so ga prepoznali iz oddaje *Preživetje v divjini*. Najprej je predstavil svoj pogled na naravo in jim pokazal nekaj svojih izdelkov, ki jih je naredil v Avstraliji (ogrlico iz zob ulovljenega krokodila in krempljev kenguruja, bumerang, didžeridu). Opozoril je na pomen pitne vode, na to, kako lepo in še dokaj neonesnaženo naravo imamo. Želel jih je ozavestiti, da mi za življenje potrebujemo naravo bolj kot ona nas. Učence je s svojim mirnim govorom pritegnil k poslušanju. V praktičnem delu so se lotili kurjenja ognja. Nekaj se jih je spontano javilo, da ga bodo zakurili s kresilom. Drugi pa so kurili z

bambusom, lokom, kalijevim permanganatom in glicerolom. Brane in Peter sta z izrednim čutom poskrbela, da so bili v delo vključeni prav vsi. Tudi učitelji smo navdušeno kresali iskre za ogenj in vsem je uspelo.

Popoldne se je prevesilo v večer, prihajala je noč. Učenci so si izdelali palice, spekli večerjo. Ko so se dobro najedli, se je začela pesem ob ognju. Takrat pa je prišel čas, ko so jih starši prišli iskat. Večini se je zdelo prezgodaj. S sodelavci smo morali nato pospraviti pripomočke, pogasiti ogenj, vklopiti alarme ... Naslednje delovne dni smo z učenci naredili analizo. Tule je nekaj misli:

- *Zelo sem se zabaval, vseč mi je bilo, da smo imeli razstavo vojaške opreme.*
- *Bilo je zelo zanimivo in spoznala sem veliko novih stvari.*
- *Všeč mi je bilo druženje ob ognju, lahko bi dodali še sprehod v gozdu.*
- *Naučila sem se zakuriti ogenj, tudi večerja je bila okusna.*
- *Gostje so z navdušenjem delili znanje in prigode, 'odnesli' smo veliko znanja o preživetju v naravi.*
- *Najbolj sem užival, ko smo s sošolci sami zakurili ogenj.*
- *Večerja je bila najboljši del.*
- *Všeč mi je bilo, da smo bili z ljudmi, ki se zelo dobro spoznajo na preživetje v divjini.*

PO IZVEDENI DEJAVNOSTI

Učitelji smo bili enotni, da je popoldne uspelo. Učenci so bili motivirani, sledili so razlagi, pogovorom. Sami so zakurili, si pripravili večerjo. Nekateri so kaj takega naredili prvič. Še posebej zaradi takih je vredno izvesti tako dejavnost. Med sodelavci je obisk pustil res dober vtis – sodelovanje se nadaljuje. Porodila se je ideja, da Brane pripravi dnevno delavnico preživetja v naravi za

Slika 3: Ob ognju (Foto: Arhiv OŠ Drska)

nadarjene učence. Luka pa nas bo obiskal na srečanju bralnega kluba zaposlenih na šoli. Učenci so napisali prispevke za stran na FB, lokalni časopis, šolski glasilo. Slike dejavnosti so bile objavljene tudi na osrednji televiziji,

kjer se sicer vrtijo obvestila o dogajanjih v šoli.

Iz spontanega dopisovanja in moje radovednosti, kaj se vse se da početi v naravi, je nastalo krasno sodelovanje, ki ga bomo še krepili. ●

Viri in literatura

- Grosman, M. (2004). *Zagovor branja. Bralec in književnost v 21. stoletju*. Ljubljana: Sophia.
- Grosman, M. (2006). *Razsežnosti branja. Za boljšo bralno pismenost*. Ljubljana: Karantanija.
- Izpoved nekdanjega pripadnika specialnih sil SV: Mi smo dobri ljudje, večji nasilja*. Pridobljeno 17. 8. 2021 s spletne strani: <https://www.24ur.com/>

magazin/izpoved-nekdanjega-pripadnika-specialnih-sil-sv-mi-smo-dobri-ljudje-vesci-nasilja.html.

SSFN – The school of survival from nature. Pridobljeno 16. 8. 2021 s spletne strani: <https://www.ssf.si/slo>.

Zorenč, L. (2020). *Ris*. Grosuplje: samozaložba.

MOJCA MEŽIK, prof. slov.in soc., zaposlena na Osnovni šoli Drska
Naslov: Osnovna šola Drska, Ulica Slavka Gruma 63, 8000 Novo mesto
E-naslov: mojca.mezik@os-drska.si